

Proč byli vysídleni?

Vzdělávací cíl: Žáci při práci s fotografiemi zaujmají perspektivu dobových aktérů. S pomocí pramenů chápou odlišné politické souvislosti vysídlení v roce 1938 a 1945. Uvědomují si riziko jednostranného výkladu kontroverzních událostí.

Klíčová slova: mnichovská dohoda, druhá světová válka, vysídlení, příčiny a důsledky, hodnocení minulosti, dobové perspektivy, analýza a srovnání fotografie

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ PRVNÍ FOTOGRAFIE (3 min.)

Prohlížení fotografie pomocí lupy a četba popisku.

2 ZKOUMÁNÍ DRUHÉ FOTOGRAFIE (3 min.)

Prohlížení fotografie pomocí lupy a četba popisku.

3 ANALÝZA PRVNÍ FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování postav a prvků, popis situace zachycené na snímku.

Žáci označují postavy (chlapec a voják) i jednotlivé předměty (skříň, židle, necky, ložní prádlo, koberec) na korbě nákladáku. Mohou se zamyslet nad přítomností vojáka a okomentovat výraz chlapce, který prozrazuje emoce. Popisek z prvního slidu jim může objasnit historické souvislosti.

4 ANALÝZA DRUHÉ FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování postav a prvků, popis situace zachycené na snímku.

Žáci označují postavy (ženy, dívky, starší muž a děti), jednotlivé předměty (kufry, oblečení, vozíky, deky) i symboly (hákový kříž). Mohou se zamyslet nad rolí symbolů. Můžeme zaměřit jejich pozornost na mladou ženu ve středu fotografie a podnítit srovnání s prvním snímkem. Žáci mohou postřehnout, že Němci mají méně zavazadel a jsou posměšně označeni symboly nacismu, chybí vojáci. Popisek z druhého slidu jim může objasnit historické souvislosti.

5 VCÍTĚNÍ SE DO POSTAV (10 min.)

Zaujmutí perspektivy dobových aktérů a vcítění se do jejich situace. Zapisování možných myšlenek a promluv aktérů do předznačených polí ve fotografiích.

Aplikace nabízí žákům, aby rozlišovali mezi myšlenkou a promluvou. Mohou díky tomu reflektovat, že v určitých situacích neříkáme to, co si myslíme. Představte si to modelově u mladé ženy, která mohla utěšovat své starší rodiče: „Nebojte se, určitě se sem vrátíme. Situace se brzy uklidní.“ Sama však mohla cítit strach a pochybnosti: „Doufám, že to rodiče přežijí. Kampak nás asi odvezou?“ Prameny nám samozřejmě takové detailní informace neposkytují. Využíváme historickou představivost, aby žáci lépe porozuměli dobové situaci. Je ovšem třeba vnímat hranici mezi fakty a domněnkami.

6 ČTENÍ HISTORICKÝCH DOKUMENTŮ (5 min.)

Zkoumání dobových dokumentů, které ovlivnily situaci v pohraničí v letech 1938 a 1945 - mnichovská dohoda a dekret prezidenta Beneše o občanství československých Němců a Maďarů. Pátrání po příčinách vysídlení českého chlapce a mladé německé ženy.

7 ZASAZENÍ DO DOBOVÝCH SOUVISLOSTÍ (5 min.)

Čtení textu historika, který osvětluje dobové souvislosti situace v pohraničí v letech 1938 a 1945. Poskytuje žákům důležité informace k tomu, aby mohli porovnat příčiny odchodu Čechů a vysídlení Němců.

8 SHRNUTÍ PÁTRÁNÍ (5 min.)

Odpovídání na otázky: Proč byl vysídlen chlapec? Proč byla vysídlena mladá žena?

Žáci by měli z dokumentů postřehnout odlišnost situace. V roce 1938 stojí Češi před volbou, zda odejdou, nebo přijmou říšskoněmecké občanství, zatímco Němci v roce 1945 takovou volbu v naprosté většině případů neměli. Lišila se i míra násilí. V roce 1938 byli čeští obyvatelé pohraničí nezřídka fyzicky napadáni, což mohlo ovlivnit jejich rozhodnutí odejít. V poválečném období však byla míra násilí daleko vyšší. Odchod Čechů z pohraničí je obestřen řadou mýtů, ve skutečnosti většina Čechů v pohraničí zůstala.